

Rövid interlingua nyelvtan és szójegyzék

A határozott névelő minden nemben (hímnem, nőnem és semleges: nincs külön „nyelvtani nem”, a főnév neme mindig megegyezik a természetes nemmel) és számban (egyes szám és többes szám) **le**. *A határozatlan névelő* minden nemben **un**: **le patre, le matre, le hotel, le ideas, un infante, un femina, un television** [az apa, az anya, a szálloda, az eszmék, egy gyermek, egy nő, egy televízió]. Az **a** és **de** előjárókat a határozott névelővel **al**-lá és **del**-lé vonjuk össze: **ille pensa al ideas del professor** [a professzor eszméire gondol].

A magánhangzóval (a, e, i, u, o) végződő *főnevek többes számát* -s hozzáadásával képezzük, a mássalhangzóval végződő főneveket viszont **-es** hozzáadásával: **le lingua – le linguas, un nation – multe nationes** [a nyelv – a nyelvek, egy nemzet – sok nemzet].

A melléknév ragozhatatlan (vagyis nem egyeztetendő a főnévvel vagy a névmással), és akár a főnév előtt, akár utána állhat: **bon die, le bon infantes, un grande hotel, un idea interessante, interessante ideas** [jó nap, a jó gyermekek, egy nagy szálloda, egy érdekes eszme/ötlet, érdekes eszmék].

Határozószót a melléknévből **-mente** hozzáadásával képezzük (-c végződés esetén **-amente**-vel): **un recente edition – recentemente editate; un impossibilitate physic – physicamente impossibile** [friss kiadás – frissen kiadva; fizikai lehetetlenség – fizikailag lehetetlen].

A melléknevek és határozószók *középfokát plus*-szal, *felsőfokát le plus*-szal képezzük, *lefelé fokozásuk minus*-szal és **le minus**-szal történik: **forte – plus forte – le plus forte** (erős – erősebb – legerősebb): **London es un del plus grande citates del mundo; le Spitfire vola minus rapidamente que le Boeing; un centimetro es minus longe que un metro, ma un millimetro es le minus longe del tres** (London egyike a világ legnagyobb városainak; a Spitfire nem olyan gyorsan repül, mint a Boeing; egy centiméter nem olyan

hosszú /rövidebb/, mint egy méter, de egy milliméter a legkevésbé hosszú /a három közül legrövidebb/).

A személyes névmások (tárgyesetükkel és a birtokos névmásokkal) a következők:

<i>Alanyeset</i>	io én	tu te	ille illa illo ő (hímnem, nőnem, semleges)	on „az ember”	nos mi	vos ti	illes illas illos ők (hn. nn. s.)
<i>Tárgyeset</i>	me engem	te téged	le la lo őt	uno „az embert”	nos minket	vos titeket	les las los őket
<i>Visszaható</i>	me magamat	te magadat	se (ön)magát	se az ember magát	nos magunka t	vos magatok at	se (ön)ma gukat
<i>Birtokos</i>	mi az én -m/- am/stb.	tu a te -d/stb.	su az ő -a/stb.	su az ember -a/stb.	nostre a mi -unk/stb.	vostre a ti -atok/stb.	lor az ő -uk/stb.

mi patre = az én apám, apám, **tu patre** = a te apád, apád stb.

A tárgyeset alakjai megegyeznek a *hangsúlytalan részesesettel*: **Ille me inviava un littera; ille nos presentava su canto** (Küldött nekem egy levelet; előadta nekünk a dalát).

Az igének csak 7 különböző alakja van (az alapalak és az alábbi végződéses egyikével ellátott alak: -va, -ra, -rea, -r, -nte, -te):

	<i>- jelen idő és felszólító mód</i>	parla beszél, beszéljen	audi hall, halljon	vide lát, lásson
-va	<i>múlt idő</i>	parlava beszélt	audiva hallott	videva látott
-ra	<i>jövő idő</i>	parlara beszélni fog	audira hallani fog	videra látni fog
-rea	<i>feltételes mód</i>	parlarea beszélne	audirea hallana	viderea látna
-r	<i>főnévi igenév</i>	parlar beszélni	audir hallani	vider látni
-nte	<i>jelen idejű melléknévi igenév</i>	parlante beszélő, beszélve	audiente halló, hallva	vidente látó, látva
-te	<i>múlt idejű melléknévi igenév</i>	parlate beszélt (nyelv)	audite hallott (zene)	vidite látott (kép)

Három *főnévi igenév* van (**-ar, -er, -ir**), és minden igét a táblázat szerint kell ragozni. Kivétel: néhány **-er** végű ige a jelen idejű melléknévi igenevet – az **-ir** végűekhez hasonlóan – **-iente**-vel képzí.

Az ige egyetlen alakját használjuk mind egyes, mind többes számban, azonban mindig személyes névmással együtt. A névmást csak a felszólító mód 2. személyében és bizonyos személytelen kifejezésekben hagyjuk el.

Az **esser, haber** és **vader** [van; van neki vmije; megy] igéknek szabályos alakjuk mellett inkább az *egyszerűsített jelen idejű alakjuk* használatos: **es, ha, va**.

A *jövő idő és a feltételes mód végződése hangsúlyos* (de ez írásban nincs jelezve): **parlara, parlarea**. A *jövő idő alternatív formáját* a **va** segédigével és a főnévi igenévvel képezzük: **io va parlar** [beszélni fogok].

A *befejezett múltat és a régmúltat* a **ha** és **haveva** segédigékkel, valamint a múlt idejű melléknévi igenévvel képezzük: **io ha parlate, illes haveva parlate** [beszéltem, beszéltek].

A múltban történt (befejezett és folyamatos) események elbeszélésére szokásosan a múlt idő szolgál. Ez az egyszerű múlt idő, amely egyben a befejezett múlt alternatív alakja. *Felszólító mód* nem létezik, kivéve az **esser** igét, amelynek felszólító módja **sia**.

A szabályos alakok mellett az **esser** [van] *igének alternatív alakjai* is vannak: a jelen idő többes száma **son**, a múlt ideje **era**, a jövő ideje **sera**, a feltételes módja **serea** is lehet.

A *kiejtés* általában „latinos”: a magánhangzókat úgy ejtjük, mint a magyarban, az **a**-t azonban úgy, mint a rövid á-t; a **c-t e, i** és **y** előtt **c**-nek, egyébként **k**-nak ejtjük; a **ch** általában **k**, olykor **s**; a **ti** szótag bizonyos esetekben **ci**; az **s** ejtése **sz**, a **j**-é viszont **zs**, **g, gi** kivételesen **zs**, stb. A *hangsúlyozás* szintén „latinos”, legtöbbször az

utolsó mássalhangzó előtti magánhangzó hangsúlyos.

A *számneveket* logikusan képezzük: 1 **un**, 2 **duo**, 3 **tres**, 4 **quatro**, 5 **cinque**, 6 **sex**, 7 **septe**, 8 **octo**, 9 **novem**, 10 **dece**, 11 **dece-un**, 12 **dece-duo**, stb., 20 **vinti**, 31 **trenta-un**, 42 **quaranta-duo**, 50 **cinquanta**, 60 **sexanta**, 70 **septanta**, 80 **octanta**, 90 **novanta**, 100 **cento**, 1000 **mille**.

INTERLINGUA-MAGYAR

A

a -nak, -nek; -hoz, -hez, -höz
ab -tól, -től; óta
adjutar segít
ager cselekszik
alicubi valahol
alicun, alcun néhány
aliquando valamikor
alique valami
alora akkor
alte magas
altere másik
amar szeret
ambe mindkettő
amico barát
an *kérdést bevezető kötőszó*
ancora még
anglese angol
anque is
ante előtt
antea korábban
aperir kinyit
appellar nevez
appertiner a tartozik
vkihez/vmihez,
vkié/vmié
apportar hoz
apprender tanul
apud -nál, -nél

arbore fa
arder ég
argento ezüst
ascoltar hallgat
assecurar biztosít
assi így
attender vár
attinger elér
attraher vonz
audir hall
augmentar növekszik
aure fül
auro arany
avante előtt
ave madár
avion repülőgép

B

basse alacsony
bastante elegendő
batter üt
belle szép
ben jól
ben que noha
besonio szükséglet
biber iszik
bon jó
boteca bolt
bracio kar
breve rövid
bucca száj

C

cader esik
calide meleg
cambiar változik
camera szoba
capillos haj
capite fej
car kedves, drága
casa ház
caso eset
cata mindegyik
causa ok
celar elrejt
celo ég
cercar keres
certe bizonyos
cessar megszűnik
circa, circum körül
citare város
clauder bezár
cognoscer ismer
colliger gyűjt
collo nyak
comenciar kezd, kezdődik
comprar vesz, vásárol
comprender megért
con -val, -vel
contar számol
continer tartalmaz
convenir illik

coperir takar
corde szív
corpore test
cosa dolog
costar kerül vmibe
creder hisz
crescer nő (ige)
cuje (a)kinék/(a)kiknek
a... -ja/-je
currer fut
curte rövid
cute bőr (élő)

D

dar ad
de -nak/nek a; -tól, -től
deber kell
debile gyenge
deman holnap
demandar kérdez
de manera que úgy,
hogy...
dente fog (fn.)
depost után, óta
derecto jog
desde óta
de sorta que úgy,
ahogy...; úgy, mint...
detra mögött
devenir lesz, válik vmivé
dext(e)re jobb
dicer mond
dje nap (időtartam)
difficile nehéz (= nem
súlyos)
digito ujj
disparer eltűnik
dolor fájdalom
dono adomány, ajándék
dormir alszik
dubita kétség
ducer vezet
dum miközben
dunque tehát

dur kemény
duo kettő
durante során, alatt
durante que mialatt

E

e és
ecce íme
effortiar se megkísérel
("azon van, hogy...")
emer vesz, vásárol
esque *kérdést bevezető*
kötőszó
esser van
est kelet
estate nyár
estranie idegen, furcsa
etate kor
etiam is
evenir történik
ex -ból, -ből
exiger követel
exprimer kifejez
extra kívül

F

facer tesz, csinál
facie arc
facile könnyű
facto tény
fatigate fáradt
felice boldog
femina nő
ferir megsebez
filia lánya vkinek
filio fia vkinek
fin vég; cél
finir befejez
foco tűz
folio levél (fáé)
foras, foris kívül
fornir gondoskodik
forсан talán
forte erős

fortiar kényszerít
fratre fivér
frigide hideg
fundo vminek a feneké,
alja

G

gamba lábszár
ganiar nyer
german német (mn.)
gorga torok
gauder örül
gaudio öröm
grande nagy
grate hálás

H

haber van neki vmije
hastar siettet
hastar se siet
heri tegnap
hiberno tél
hic itt
hodie ma
homine ember
hora óra
de bon hora korai,
korán
humero váll

I

ibi ott
il *személytelen névmás*
il ha van
illa ő (nő!)
illac ott
ille ő (férfi!); az a
illes ók (személyek)
illo ő, az (dolog!)
impedir megakadályoz
in -ban, -ben; -ba, -be
incontrar találkozik
infante gyermek
infra alatt

inseniar tanít
insimul együtt
integre egész
inter között
interim, intertanto
ezalatt
intra belül
inviar küld
io én
ipse (saját) maga
ir megy
iste ez a...
isto ez

J

ja, jam már
jacer fekszik
jammais valaha
jectar dob
jocar játszik
junger kapcsol
juvene fiatal
juxta mellett

L

labio ajak
lacrima könny
large széles
lassar hagy
latere oldal
lavar mos
leger olvas
legier könnyű
lente lassú
levar emel
leve bal; könnyű
libere szabad
libro könyv
lingua nyelv
littera betű; levél
loco hely
longe hosszú
lontan távoli
lumine fény

M

ma de, hanem
major nagyobb
mal rossz, rosszul
malgrado ellenére
mancar hiányzik
mangiar eszik
mano kéz
mar tenger
matino reggel
matre anya
medie fél (mn. és fn.)
melio jobban
melior jobb
mense hónap
mente elme
mesme (saját) maga
mesmo sőt; még ... is
micre pici
minor kisebb
minus kevesebb
mitter helyez
molle lágy
moneta pénz
monstrar mutat
morir meghal
mover mozgat
multe sok, sokat
mundo világ

N

nam hiszen (ugyanis),
mivel(hogy)
nascere születik
naso orr
natar úszik
nemo senki
nette tiszta
ni sem
nihil, nil semmi
nimie, nimis túl sok
no nem
nocte éjjel
nomine név

non ... nem
nondum még nem
nonne? nemde?
nonobstante
mindazonáltal
nos mi, minket
nostre a mi ... unk/ünk
nove új
de novo újra
nulle egy ... sem
nunc most
nunquam soha

O

o vagy
oblidar elfelejt
obtener megkap
occurrer történik
oculo szem
omne minden..., az
öszes... (mn.)
on „az ember”
ora most
osso csont

P

pagar fizet
pais ország
pan kenyér
parer tűnik
parlar beszél
parola szó
parve kicsi
passato múlt
patre apa
pauc(o), poc(o) kevés
paupere szegény
pecia darab
pectore mellkas
pede láb(fej)
pejo rosszabbul
pejor rosszabb
pena gond
a pena alig

pensar gondol, -kodik
per -val, -vel (eszk.),
...által, ...segítségével
perder elveszít
periculo veszély
pertiner tartozik
vkihez/vmihez,
vkié/vmié
pesante súlyos
peter kér
petra kő
placer tetszik; öröm
plen tele
plure, plur több...
(néhány...) (mn.)
plus több (több, mint...)
(mn.); többé, többet;
(minél) inkább; (in-
kább, mint...), minél
jobban (jobban, mint...)
(hat.)
poner helyez
populo nép
porta ajtó, kapu
post után, mögött
post que mivel, mivel-
hogy (miután – okhat.)
postea azután, utána
(később)
postmeridie délután
pois que mivel, mivel-
hogy (miután – okhat.)
poter képes; tud; -hat, -
het
povre szegény
precio ár
prender vesz
presso (a) mellett (-nál,
-nél)
preste gyors; kész
presto gyorsan
preter mellett (átv.), ...
mellett el, vminek a
mentében

prime első
pro -ért
probar kipróbál
prohibir tilt
promitter ígér
proponer javasol
proprie saját
proque miért; mert
proxime közeli
puera lány
puero fiú

Q

qua mint
qual milyen
le qual aki(t), ami(t)
qualque néhány
quando mikor; amikor
quante ahány, (a)mennyi
(mn.)
quanto mennyi);
(a)menennyi(t) (amen-
nyire) (hat. és kérdősz.)
quanto a ami a...-t illeti
quasi majdnem,
csaknem, szinte,
mintha, kb.
que hogy; ami; akit
qui ki(t), aki(t), kik(et),
akik(et)

R

rapide gyors
ration ész, értelem, ok;
igaza vkinek
re -ról, -ről
recercar kutat
reciper kap
recte egyenes
rege király
regina királyné/nő
regno királyság
regretiar megköszön
regrettar sajnál

reguardar néz
remaner marad
repasto étel
responder válaszol
restar marad
retornar visszatér
retro ezelőtt, azelőtt;
vissza(felé)(-)
ric gazdag
rota kerék

S

salutar üdvözöl
salvo kivéve
san egészséges
sanguine vér
saper tud
a saper tudniillik
satis elég
scriber ír
se magát
seculo évszázad
secundo szerint
secur biztos
sed de, hanem
seder ül
seliger választ
semper, sempre mindig
senior úr
seniora asszony, hölgy
senioretta kisasszony
sentir érez
septimana hét
sequer követ
si igen; ha, olyan, annyira
sia legyen; akár
simile hasonló
sin nélkül
sinistre bal
sino kebel
sol egyedüli; nap
(égitest)
solmente, solo csak
soror nővér, hug

sortir kimegy
sovente gyakran
speculo tükör
sperar remél
star áll
stomacho gyomor
stoppar megáll(ít)
strata út, utca
su az ő ... -a/-e
sub alatt
subite hirtelen (mn.)
sud dél
suggerer sugall
super, sur -on, -en, -ön
supponer feltételez
supra felül, ... felett

T

tabula asztal
tacer hallgat
tal ilyen, olyan, annyira
tamen mégis
tante anyyi
tanto anyyi, annyira
 in tanto que amennyi-
 ben
tarde késő
tempore idő
tener tart
terra föld
testa fej
timer fél
tirar húz
toccar érint
tornar fordít

tosto hamar
 plus tosto inkább;
 hamarabb; korábban
tote ... minden ... (mn.)
totevia mégis
toto minden (fn.)
 le toto az egész
 non del toto egyáltalán
 nem
tractar foglalkozik
 vmivel; kezel vmit,
 bánik vmivel
 il se tracta de ... szó
 van vmiről
traducer fordít
 (idegen nyelvből)
traher von
traino vonat
tranquille nyugodt
trans keresztül, túl
travaliar dolgozik
troppo túlságosan
trovar talál
tu te, a te ... -ad stb.
tum, tunc akkor

U

ubi hol; ahol
ubique mindenütt
ulle bármilyik.,
 bármilyen...
ultime utolsó
ultra túl
un egy
unquam valaha

urbe város
usar használ
usque -ig
utile hasznos

V

vacue üres
vader megy
varie különféle
vender elad
venir jön
ventre has
ver igaz
verso felé
vespere este
vetule, vetere öreg
vja el; út
viagiar utazik
vice -szer, -szor, -ször
 a vices néha, olykor
 in vice de helyett
vider lát
visage arc
vista nézet, látvány
viste tekintve
vita élet
viver él
voce hang
volar repül
voler akar
vos ti
vostre a ti ... -tek, -tok, -tök

W

west nyugat

Union Mundial pro Interlingua
Interlingua – communication sin frontieras
www.interlingua.com

© 2017 Union Mundial pro Interlingua

Edition hungare